

კვირა, 9 ოქტომბერი 1916 წ.

რედაქციის ადრანი:
თფილისი, ოლღას ქუჩა, № 6.

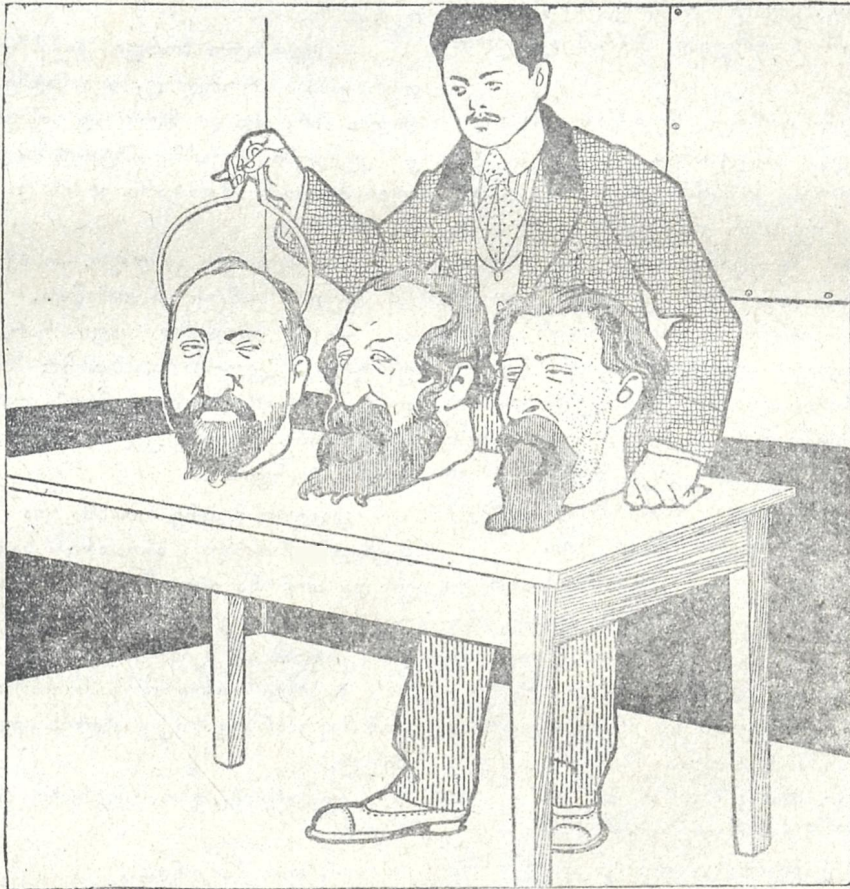
ფასი 15 კაპ.

საქართველო შაბრეაქი

იუმორისგ.
ჟურნალი

№ 41

შარტველი ისრაელები

ივანე გომართელი. რამდენჯერმე არ გავზომე თავის ქალა ქართველი ისრაელისა და იგი უფრო მოკლე გამოდგა ამ წარჩინებულ ქართველთა თავის ქალებზე. მაშ რაღა არის აქ სადაო?

თაყვანისმცავალი

როდესაც ქ-ნ ჯვადუს მსუქანსა და ბადრ მთო-
ვარესავით მოეღვარე სახეზე მომჯვადულებელი ღი-
მილი გაიშალა, როდესაც იგი მთელი ტანით მო-
ბრუნდა ჩემსკენ და აღერსით მითხრა:

— ზეალსტა, წაიღე ეს კარზინკა და მიყიდე,
რაც ამ სპისოკის სიაშია ჩამოთვლილიო.

უეჭველი შეურაცხყოფის გრძობა განვიცადე.
ვითომ რაა, წავიდე, ვიყიდო და მოვიტანო, მეგო-
ბრისათვის ცეცხლში ჩავეარდები, მაგრამ იქ გულის
სიღრმეში მაინც...

— კაცო, ავერ ორმოცი წელიწადია საზოგა-
დო ასპარეზზე ვიღწვი: საკუთარსა ვწერ, სხვის და-
წერილსა ვკითხულობ, კრებებს ვესწრობი, ქეიფს
(თუ უფასოა) არასოდეს არ ვაკლდები, ყველა სა-
ზოგადო მოღვაწის პანაშვიდებსა და დაკრძალვას
ვესწრები, თეატრში დავდივარ, კლუბები თითქმის
სამუდამო ბინათ ვავიხადო, რამოდენიმეჯერ „ძმურ
ნუგეშშია“ დამიღვეია ლალიძის თფილი წყალი;
საქველმოქმედო საზოგადოების სასარგებლოთ არა
ერთი-ორი უხალთუნი მიმიცია აბეზარ თუნუქს-
ნებისთვის; ერთი სიტყვით არ ვიცი რომელი ერთი
ჩამოვთვალა და მიუხედავთ ამისა მაინც არავინ
მიცნობს, არავინ ყურადღებას არ მაქცევს.

როცა ამ წინაზე „ახალ კლუბში“ დამპალი
თევზი მაქამეს და ერთი თვე ლოგინში ვიწვიქი, არა-
ვის არ უთქვამს: „ეშმაკი ლოგინშიაო“. როცა სა-
უბედუროთ მოვრჩი და ქალაქში სიცხით ვინვრჩე-
ბოდი, არც ერთ რედაქტორს არ მოსვლია აზრათ
გამოეცხადებია: „ეშმაკს მიხედვა სჭირიაო“. როცა
მათ დაუხმარებლათ მაინც წავეღვ კახეთისაკენ სა-
ნადიროთ, არ გამოჩენილა არც ერთი კოკლი რე-
პორტიორი რომ დაეწერა: „ჩვენი ღიღებული მწე-
რალი კახეთისაკენ სანადიროთ გაემგზავრაო... არა
და არა.

ასეთი მწარე ფიქრები ირეოდა ჩემს თავში,
როცა კალათით მკლავზე ზაზარს წუახლოვდებოდი.
გულს მხოლოდ ჩვენი ნეტარ ხსენებული მამათ-მთა-

ვარის, მგოსან სოლომონ ზურგიელიძის ლექსით
ვინუგეშებდი:

„კაცსა ქება რას შემატებს,
ნიქსა ღმერთი მიამაღლებს,
ვით ფოთოლი თუთის ქორფა
აბრეშუმის ქიის მატლებს.

ჩვენც ამ აზრსა ვეკერძებით
და არა გესურს სხვა განმარტვა,
გაუმარჯოს მისდაკვალად
ვინც განგებას ემსახუროს“.

მართლაც, რა მოხელეა ქება? ქება ბავშვებს
შეჰფერის და არა სამოცი წლის მოღვაწეს. მაგრამ
როცა გიცნობენ და პატივს გცემენ, მაიც კარგია.
სწორეთ საქირო ღუქანს მივადექი ამ ფიქრებსა და
ოცნებაში.

— მეგობარო ხორცი გაქვს?— შევეკითხე წი-
თურ ყასაბს, რომელიც, თუ საღმე ქვეყნად სამარ-
თალია მარტოდ და მხოლოდ უნდა იყოს მეთულე
ქ-ნ ჯვადუსი. ვაქარმა ამხედ-დამხედა, თითქო გასა-
ყიდი მე ვიყო, მუშტარი კი ის და თავზიანათ მი-
პასუხა.

— თქვენთვის გახლავთ. აი აქეთ მობრძანდით.
გულმა ფანცქალი დამიწყო.

— რა უმადური კაცი ვარ,— დავიწყე ისევე
უსიტყვო მსჯელობა, ვამბობდი: არავინ მიცნობს,
არავინ პატივს არა მცემს-მეთქი და აი დახედე. ვი-
ლაც ვაქარს ჩემთვის ცალკე შეუნახავს მშვენიერი
ნაქერი ხორცისა...

გავედით მეორე ოთახში და ჩემმა თაყვანის-
მცემელმა მართლაც ამოათრია საუცხოვო ჩალაღა-
ჯი და ამიწონა გირვანქა ოთხ-აბაზ-ნახევრის კვ-
ლობაზე. გამახსენდა, ტაქსა ექვსი შაურიაო, სწერ-
დენ, მაგრამ აქ შეიძლებოდა განა ამაზე ლაპარაკი?

ტკბილი ღიმილით გამოვემწვიდობე ჩემს უც-
ნობ მეგობარს და იქვე ახლოს მეორე სავაქროში
შეველ.

— პატარა ბიჭო, კვერცხი არა გაქვთ გასა-
ყიდი?

— არა, ბატონო...

— რას მიჰქარამ, კაცს ვერა სცნობ, ლაწირა-
კო?— შეუტია აღამ და თავისკენ მიმიწვია.

— კვერცხი ამ დროში უცხო ხილი შეიქნა,
ბატონო, ყველას ვერ ვაძლევთ. რამდენი გნებავთ?

— თუ შეიძლება მიბოძეთ ათი ცალი.

— თქვენთვის თუნდა ოციც იყოს. ჩვენ მუშტარს ვცნობთ.

სირცხვილით ავენთე. განა შეიძლება ასე პირში ქება?— ვფიქრობდი გუნებაში და თანაც გულში რაღაც სასიამოვნო გრძნობა მიხიცილებდა.

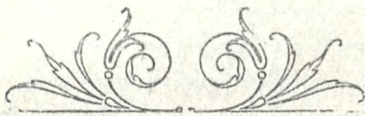
— თუ კი შეიძლება ოცი ცალი იყოს.

— სხვა რა შეგვიძლია, რომ ამითაც არა გცეთ პატივი;— მოკრძალებით მიპასუხა ვაქარმა და სამუდამო სიყვარული დაიხსახურა ჩემი. სამი მანეთიდან სამი აბაზი ხურდა დამიბრუნა და მოსიყვარულე თვალებით კარებამდე მომაცილა.

— აი თურმე სადა მყოლია თავყვანისმცემელთა ლეგიონი, — ვფიქრობდი მე და სინარულით ვადავდიოდი ერთი საეპროდან მეორეში. მართლაც, საკვირველი კია, მეტი რომ არა ვთქვათ. ჩემს დღეში რომ არსად გადაყვრივარ, ერთხელაც თვალი რო არ მომიკრავს, გვარი და სახელიც რომ არ ვიცი, თურმე ასეთი ხალხი ჩემი ფარული მეგობარი ყოფილა, ჩემთვის საუკეთესო სანოვაგეს ინახავს, ჩემს კეთილდღეობაზე ზრუნავს. და განა ერთი ან ორი? ყველა, სადაც კი ფეხი შევადგი, ყველგან ერთი და იგივე ალერსი და მზრუნველობა.

ააშენა ღმერთმა, ცოტა გული მომიბრუნეს ჩვენს ხალხზე, თუმცა ქ-ნი ჯვადუ, როდესაც მე მისი „სპისოკი სია“ წარუდგინე ზედ მოწერილი ფასებით, ნახევარ საათს გულშეწუხებული ესვენა ლოგინზე და კატეზი სახეს ულოკავდენ.

ეშმაკი.

ბუკის ციხის კომპერატივაში*)

(გურული სცენა)

ჯიმშეთა. (შემოდის ბუკისციხის „კომპერატივაში“ და კვირა დღეს შეკრებილ ხალხს სალამს აძლევს). გამარჯობა თქვენი, კაი ციხელებო.

(ერთხმათ). ღმერთმა გაგიმარჯოთ, ჩემო ჯიმ-

შეთ! მობრძანდი, ერთი სურების ამბავი გვითხარი, რა ამბავია თქვენში? აი, აგერ ჩამოჯვდი! დღემუხლე პაწაი.

ჯიმშეთა. რა გიქირს, ძამია, ციხელებს, თქვენი-სანე კომპერატი ახლა თელ გურიაში არ არის, რა-ღაიზა ემდურით იმ იასონე გაბილაია თუ ვინცა, ფული შეგვიიმასქნა, დღესაც ვერ ევიღეთ მისგან ვეფერიო; კაი ხელის კი ყოფილა და სხვაი შენ იცი. იმან რომ გიფერხა ციხელებს კომპერატივაში, მეტე გამოკეთდა თქვენი საქმე. (კომპერატივის წევრებს სიცილი აუტყდებათ)

ერთი წევრთაგანი. (გულმოსულათ) ვაი, იმას კი გაბერავს მამა ზეციერი გაბილაია თუ რაცა, იმან ჩვენ საქმე გვიქნა! რას გვიქცევ, ჩემი ძამიე ჯიმშეთა, ყბას; რავა, თუ კაი ხელის არის, თქვენ კომპერატივასაც კი ასწაზნა ერთი თერთმეტი თუმანი, ხომ მოგიხდა? ა? ჩვენ რაღას გვცინი?

ფერემა. (უცხო მგზავრია, კომპერატივში დასასვენებლათ შეჩერდა და ამბავს ყურს უგდებს) მართლა, ერთი, თუ ძმობა გწამდეთ, ვინც იცით შაი ამბავი, მომიყვით. რაცა კაი ხანია მესმის მაგ იასონა გაბილაიაზე და თქვენ კომპერატივაზე, რაშია საქმე ერთი მინდოდა გემეგო და აქამდე ვერ მოვახერხე.

ნოქარი. თუ დარჩები ერთ ორ დღეს, ეგება დაგისურათოთ მაგი ამბავი, შენ ახლა ვინდა ამ საათში ჩაგირაკრავო, მარა, ააა! შენც არ მომიკტე, ასე მალე შაი ამბავი არ ითქმება, იმის სიგრძეა.

ფერემა. კაცო, მოკლეთ მითხარით, რა იქნება იმ სიგრძე, რომ ერთ საათში არ გათავდეს.

იაკიმე. იმას კი გუთუთავდა სიცოცხლე, იმან ჩვენ გაგვიხლაფორთა საქმე, იგი არ დეინახა კაცმა, იგი გაღლეთილი და გაფუქვნილი.

კოწიე. არიქა, იაკიმა; დღეწყე წყველა ცენტერაძის მალაზონსავით, რას ერჩი იმ კაცს, არ ექნება ფული, თვარა ქე მოგვემდა.

იაკიმე. დეილოცა შენი მჯელობა! შენ ვინცხამ სულიათ არ ავირჩია კანცალარის სულში, იმას რა ვუთხრა, ძან კი გეცოდინებოდა საქმის გარჩევა, — რავა, მე ვისი ბურჯუა ვარ, რომ სულს მხდით კისერში, ვისიც რამე შემართა, სული არ მომათქმით, ისე გადამახთიეთ; იგი რა კაცია იმისანე, რომ არ აქ ფული და ქე გაჩერდით.

ივანიკა. ნუ გაჩერდები, თუ გინდა, რას გამო-

*) „ეშმაკის მათრახის“ რედაქცია ბეჭდავს ამ სცენას კომპერატივის იდეის პატივსაცემლათ. სცენა ერთობ გრძელაა, მაგრამ მკითხველი დაწუხუნდება, რომ ამაში ბრალი არც პატივდემულ ავტორს უძევს, მით უმეტეს არც რედაქციას.

ჩები? ძან ბევრი ვსდით, მარა, ვეფერი გამოვრჩით, კილო ერთი იმდონი დავადევით ზეთ.

ფერმა. თქვენ დალოცვილებო, ამდონ ხანს იმ ამბავსაც ქე იტყოდით...

ივანიკა. (ბეგლარას) ბეგლარ, უთხარი კაცო ამ კაცს იგი ამბავი, შენ ქე იცი დაწვრილებით.

ბეგლარა. კარგი ეფერემ, მიყურე, თუ არ დეილადლო, პაწა გძელი კა არის, მარა რადგან დღეს კვირვა, ვილაპარაკოთ აგერ, გვეხსენოთ ძველი ამბავი, ეგება თქვენ სოფელშიც გახსნათ კომპერტიე და დაგქირდებიან იგი კაცი, და უნდა იცოდეთ მიწი ამბავი ხო, მიყურე აბა: „ჩვენ რომ კომპერტიე გავხსენით აგი ათას ცხრას ცამეტში არ იყო ექვთიმა?

ექვთიმა. ხო, მაშინ იყო.

ბეგლარა. აბა, მე გავაგრძელებ ამბავს და თუ რამე გამოიჩეს, გამახსენეთ.

წევრები. კარკი, კარკი, მასე იყოს.

ბეგლარა. პირველათ, რავარც ჩვენში ვიცით, გაზეთში აბელანები გუუშვით: კომპერტიას ვხსნით ციხელები თქვა... მაშინ კომპერტიები ისე სოკოსავით კი არ იყო, ახლა რომაა, გოუგია აგი იასონს და მაშინათვე გვეწვია; იმ დღეს კრება გვქონდა კომპერტიეს შესახებ, იგი რომ მევიდა, (რეიზა არ დეიქა იგი დღეი), გეგვეცნო; მეო, კომპერტიების საქმეების მცოდნე ვარ, მაგისანე საქმე უჩემოთ ძვირათ მოწყობაო, მე კილომ კომპერტიული ქურნალის ლედახტორი ვარო... გაგვიხარდა საშინლათ, რომ იტყვიან: „ძალი ახსენე და ჯოხი ხელში დეიკავო“, ჩვენც ვნატრულობდით: ნეტა, ერთი იმასანე კაცი მოგვეცა, რომ ამ საქმის მოწყობა შეეძლოს კარგათ თქვა, და ამ დროს ბატონო შენ ქე მობრძანდი, არიქა გვიშიეღე რამე, მოგვეხმარე თქვა, ვუთხარით ყველამ. გავაცნო კომპერტიევი ამფერია, ასე კარგია, ასე დიხმარება ხალხსო და ბევრი ამფერი ილაპარაკა; მერე ამეილო რაცხა „დოკუმენტებიაო“ გვითხრა, აგი იმის არის, რომ ქუთაისში საგუბერნიო ბიურო გეიხსნა, მომხმარებელ საზოგადოებისო და იქინე წევრათ უნდა ჩევეწეროთ და საპაიო ას ათი მანეთი უნდა შეიტანოთო. სამოცი მანათი კი მოსკოვის კავშირში უნდა წარადგინოთო... ხალხს გაგვიხარდა და უთხარით: ფულს ამ საათში ჩავაბარებთ, ოღონდ საქმე გავვიჩაღებთ თქვა. მუუყარეთ თავი 17 თუჰმანს (11 თუ-

მანი ქუთაისის ბიუროს არისო, ექვსი კიევისო და მივეციო. რავარც მივეციოთ ფული თუ არა და ერთი წუთი არ მუუცთია, ფაიტონზე მეჩქარება, უნდა ჩუუსწროვო. ასე ქნა სურების, ვანის კომპერტიაში, ახლა რომ ვამბობდით... ექვსი თუჰმანი ჩვენი ფულიდანაც და სურების კომპერტიიდანაც წარადგინა მართლა მოსკოვის კავშირში, თერთმეტი თუჰმანი საით გაქრა, კაცმა ვერ გეიგო. იმ ცოტა ხანში კიევიში სიეზლი ხდებოდა და იქინა წევიდა თითონ. ჩვენ პლ. ლეევა გამოგვიგზავნა, კომპერტიის დავთრებით, წიგნებით, და წერილიც გამიეტანებია, სიტყვითაც დიებარებია, რომ რამენაირათ სამასი მანათი უნდა შევიტანოთ მოსკოვის კომპერტიეების კავშირში და იქიდან ჩვენი ხალხის შესაფერ მალიფაქტურეს საქონელს გამოგიწერთო, ამ სამას მანათს რომ შეიტანთ, სამი ათასი მანათის საქონელს მოგვეცემენ ნისიათო; ადრესი მოგვეწერა: Городъ Кіевъ, почтамтъ, Ясону Габилая; ფული ტელეგრაფით მომაშველეთო. მაშინათვე გუუგზავნეთ ტელეგრაფით: Кіевъ, ტრისტა რუბლეი, ისონუ გაბილაია, სკორეი პალუჩიტ; ემუ დნგა ოჩენ ნუენა თქვა, მივაწერეთ. გვეგონა გაჩაღდა საქმე, ჩევეწერეთ ყველამ წევრებათ, ენკენისთვეში უნდა გეგვეხსნა დუქანი, საქონელი მარიამობისთვეში უნდა მოგვესლოდა. ვუყურეთ, ვუყურეთ, ვუცადეთ, გადავდრისდით გულზე, მარა, არსად არ ჩანა საქონელი. დეილია ეკენისთვეც; აფერი არ მოგვესლოა. ამ დროს ჩოხატაურში კომპერტიევი იხსნებოდა, გეეგო ისონს და ჩამომძვარალიყო; დავხვდით იქინე და ვუთხარით, — რას გეიშობით ისონ, რაფერ არის ჩვენი საქმეთქვა... გვითხრა: — ამოდით ქუთაისში და იქინე მოსკოვის ფირმის განყოფილება არის კირაკოზოვიო და საქონელი რამდენიც გინდა იმდენი წამეიღეთო.

გირგოლა. მაშინ იყო რო წახრიგინდით ურმებით საჯოვანოში, ტანციახე, არა?

ბეგლარე. მაცალე კაცო, თუ შენ ეუბნები, მ მუუყევი, თვარა მე მაცალე, ამ კაცს ამდონი არ ცალია, მაგას რომ გონებოდა ამდენ ხანს გეძელდებოდა, სათოფეზე არ წეგვეკარებოდა, ახლა თავსურებს იქნებოდა ასული, ხო... წევედით მაშინათე საქონლიზა, დევიბარეთ საჯოვინოც ტანციახე ურმები ოხრათ, ევედით ქუთაისში, მივეცილიეთ, რავარც იქნა გაბილაიას კვალს, მოვინახუ-

წაგვიძღვა, ჩამევიარეთ მალაზიები, მარა არა კაცმა არ ენდო, საქონელი არ გვანისიეს; გვაცთია სამი დღეი ქუთაისში, ვიხეჯალეთ, ვტკეპნეთ ქუჩე^ე სიციხეში, ვსვით „კიბულეს“ წყალი, მანათის წყალი არ გვეყოფნიდა დღეში თითო კაცს. მერე, რომ აღარაფერი გამოდნა, კვიტანციე მოვთხუეთ: აქ, მოსკოვის კავშირში ფული შეტანილი, თუ არა თქვა, გაგება გვინდოდა ექვი დევგებადა... ამეილო და გვიჩვენა რაცხა ქალაღი; მოვთხუეთ, კვიტანციე ჩვენ ჩაგვაბარეთქვა, მარა არ იქნა, მეორე დღეს გვიჩვენა რაცხა ფოშტის კვიტანციე, ვითამ კვიტანციე უკან გვებრუნებოდა მოსკოვის კავშირში და ფული უკან მიეთხუოს... რას ვიზამდით... დავბრუნდით გულ შეწუხებულა, ჩამოვედით საჯავახოში, დავგებდა ურმები, დავაჯედით ცარიელ ურმებზე და ჩამოვბრინდით ჩოხატურში. აი, გვიგო ხალხმა და კინალამ ჯვარზე გვაცეცეს, გამგეობა და კოოპერატივს დამაარსებელი პირები ვემაღლებოდით ხალხს—თქვენნი ბრალია, თვარა ავი ჩვენ რას გვიზამდაო... ბევრი გამევიდა წევრობიდან, ვისაც ჩაწერა უნდოდა აღარ ჩიეწერა, ვირია მონასტერი, შეიქნა ასვირიე, დასვირიე... ვუცადეთ—გვეგონა, მართლა გამოგზანიდენ მოსკოვიდან ფუღს, მარა, არ შეგქამოს ქირმა. გვიარა კიდევ ხანი და ტელეგრამა მოგვეცა გაბილაიამ.

— საქმე მოვაკვარახქინე, არ შეშინდეთ, მოსკოვის კავშირმა მოსწერა ქუთაისის განყოფილებას, კირაკოზოვს და თქვენ რამდენიც გინდა იმდენი საქონელი წამეიღეთ ქუთაისიდანო. გამოგზანეთ საქონლის მცნობი კაცები, ფართალი რომ აარჩიოს და წეიღეთო.

ვედით კიღამ ქუთაისს, ვეძებეთ იასონე, მარა ვერ ვნახეთ, აღარ დავგებდა, არ ვიცი, ქე იყო იქნება, მარა მიიმალა. მის მაგიერ პ. ლეყავამ: მოგვეცა პასუხი:—საქონლის კრედიტი არ არის მოსკოვიდან, თუ გინდათ იმ თქვენნი სამასი მანათის საქონელი გადააწყვეთ, მოვა იასონი, დეიხსნის და წეიღეთო, გადავარჩიეთ სამასი მანათის საქონელი, სხვაი ჩვენი დუღმატეთ და ვუცადეთ გაბილაიას, ვურტყით ტელეგრამა აბაშაში, რავარც იქნა გვიპასუხა:

თქვენ წადით, საქონელი საჯავახოში მოგივათო.

გვატრიალა ასე წაღმა-უკუღმა, ჩამოვედით ტანციახე, დავაჯედით კიღამ ცარიელ ურემს და ჩამოგ-

ბრინდით ჩოხატურში. არა ერთნაირათ იოღათ წევედით, მგზავრობა არ გვიჯდებოდა ძვირი, იქითობას ურმით და აქითობასაც ცარიელი ურმით ვმგზავრობდით, თვარა საჯავახოს ტანციახე სიარულში დავგებხარჯებოდა სამასი მანათი, ვუცადეთ, ვუყურყურეთ საქონელს, მარა, შენც არ მომიტე. არ გამოჩნდა. წევედით კიდევ ქუთაისში, მარა, რავარც გვიგო იასონმა მევიდენო, გაძვრა საცხა. რას ვიზამდით, წამევიღეთ ისევე ჩვენი ფულით ნაციღი ფართალი და წამევედით, იგი, სამასი მანათის ფართალი ქე დავტყეთ იქინე, აბა ვინ გამოგვატანდა. დავარგეთ იმედი მერე ვიმაცადინეთ იქნება ფული გადავხათიოთო, ვწერეთ და ვწერეთ წერილი: რას გვიშობი, ხალხის პირში რეიხა ჩაგვაგდე ავი გამგეობათქვა. გეწერა და გეწერა, გვატყუა და გვატყუა; ამა და ამ დღეს დავგახვედრეთ კრება, შეკრიბეთ ხალხი, მოვალ, თქვენ ვალსაც ვადავიხდი და ხალხთანაც ვავამართლებთო. შევეკრიბეთ რამოდენჯერმე ხალხი, მევიწვიეთ კრება სად არის იასონი. გავსკტით გულზე, ხალხმა კაღამ დავგხოცა: რავა ავიგდე თლათო, რავა გვატყუებთ, ჩვენი საწევრო ფული მოგვეცით, არ გვინდა კომპერატიე, თქვენო ეშმაკობა გევიგეთ ამისანას კიდევ აგვწაპნით და იასონა გაბილაიას გუუნაწილებთო. რაღაფერ გევიმართლებდით გამგეობა თავს, ხალხს ჩვენი არ ჯეროდა, და იგი კაცი არ წევვეკარა... აგერ მას მერე სამი წელიწადი გეიარა, რა არ ვიხლათორთეთ, კიდევ ვუწივლეთ, ძმასაც კი გადაგვაპირა, მარა თურმე მისი ძმიც მასავით პოლეტრი ყოფილა ვირბინეთ აბაშაში, მარა არ იქნა, არაფერი გამოდნა, დეიკარქა ავი სამასი მანეთი, თერთმეტი თუშანი წინანდელი წაღებულა, თლათ ოთხას-ათი მანეთი... არ იქნა ამ ფუღის აღება... ახლა ეს ფული კიღამ ვინცხას გაღუპირებია, მარა არც იგი კაცი იხდის, მგონი იგიც მისი სორტის კაცია... დევილაღეთ ჩემო ეფრემ. გავათაოთ ახლა; ასეა საქმე; კი მოცთი, მარა ავი თქვენც გამოგადგება, თქვენ სოფელში რო გახსნათ კომპერატიე, ვე! მეიწვიეთ მაშინ იგი კაცი და საქმეს გაგიკეთებს, ერთი ოთხასი მანათი ქე დამზადეთ... თვარა ისეთ არ იზამს...

ეფრემა. (გაკვირვებით) რას მელაპარაკებით კაცო?!.. რა ყოფილა ავი კაცი, რა უქნია ავი საშინელი; ავი პირდაპირ საგახეთო საქმეა...

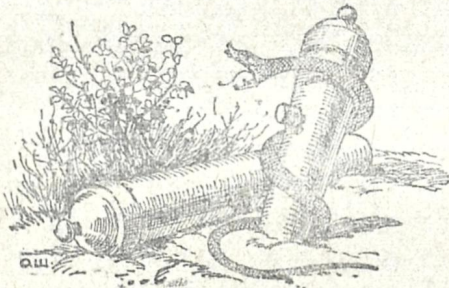
მათიე. გაზეთში ქე გავგზანეთ, მარა არ და-

ვიბეკდეს, ისონი ჩვენი კაცია, მაგას რაეა იზამდაო...

ეფრემა. არა ძმაო, მაგისანე „ჩვენი კაცი“ იგენს ქონდეს, ვისაც უნდა, ძაან ჩვენი კაცი ყოფილა სწორეთ. არა, მაგი ნებრემენათ უნდა გავწეროთ გაზეთში. კაცო, რას ამბობ, აი კომპერატორები სოკოსავით მრავლდება, კილომ გახსნის ვინცხა, მივა და ქე დააფსებს ამ ახალ დაწყებულ საქმეს... არა ძმაო, მაგიზა ნურა კაცი ერიდებით, მაგას მე დავწერ „ეშმაკის მთრახნი“, მე არ ვიცი წერა მარა, აგერ დავაწერიებ ლუკაიეს ბიქს, აგაშენა ღმერთმა, აგი კაი ამბავი მიმაქ სახლში... მშვიდობით ყველაყა, მგონი კი ავალ დაღამებამდი თავსურებს

ეფრემა ტყისპირელი.

რადგანაც მან წერა არ იცის, ხელს აწერს ლუკაიეს ობოლი.

დეკემბერი

ხ რ ნ ი

ეკატერინებმა გახსნეს ქალთა კრა-კერვის სკოლა. რადგან არც მოხელეე ჰყავთ და არც მოწაფეები დამაარსებლები თვითონ „სქრიან და ჰკერავენ“.

რადგან კომისიის წევრები ვერ შეთანხმდენ გემნაზიისათვის ერთი ადგილი მიეჩინათ, დაადგინეს: მოსამზადებელ კლასებისათვის აშენდეს შენობა სოფ. კუხს I და II კლასებისათვის – ნაოლაღვეს III და IV კლასებისათვის – მათხოჯს, V და VI სამტრედიის ქუჩაზე. ხოლო VII და VIII კლასებისათვის კი აუცილებლათ ქუთაისის ქუჩაზე.

საზაფხულო სეზონის გათავების შემდეგ, დრამატული საზოგადოების წევრები ერთი წლით ისვენებენ.

მარიამის ქალთა სასწავლებელში ეგზამენები დამთავრდა, იმათ საბედნიეროთ დაბოლოვდა ვინც იმავე სასწავლებლის მასწავლებლებთან ემზადებოდენ ან ბინადრობდენ.

რადგანაც მეფარნეს „საღდათობა“ მოუწია ომის გათავებამდე განათება შეჩერდა.

კვირას 18 ამ თვეს დიდი ბედნიერებისა გამო საღამოს 7 საათზე იქნა გასროლილი 21 ვინტოკის ტყვია, 2 ბრაუნგის, 7 დამბაჩის 3 ფილითის და 1 „ხლოფუშკიდან“.

კრიპუჭი.

რკინის გზის გუშათა მხოვრკვილან, ა ნ უ ნაჩილი ჯოჯოხეთილან.

(დასასრული*)

რადგანაც ლექსი, ეშმაკო, შემექნა ასე გქვლია, ბარემ რაც ვიცი, სულ გეტყვი თუ კი რომ შევიძელია.

ამ საქმის მწარმოებელსა უფროს ინჟინერს მმართველსა, გაჩეჩილაძეს უხმობენ (გარუსებულსა ქართველსა). ის ეუბნება ჩვენს ადებს: — რიაღრიკებო, თქვენაო ჩემთან თუ მუშებს მოიყვანთ, არცერთს არ შეგარცხვენაო. გექნებათ კარგი ბინები, უხვად პურ-სანოვავეო,

*) ის. „ეშმაკის მთრახნი.“ № 35.

სამუშეგარი ძვირფასი,
გზაც მისავალი ვაკეო.
მოკრიბეთ ყველა სოფლებში
დიდი, საშვალო, ქორფაო,
ფულეებისთვისაც, გახსოვდეთ,
გქონდეთ ქისები ზორბაო...

გარბიან ჩვენი აღებიც
გამოყავთ ქულზე კაცია,
(გაჩეჩილაძე რადგან ხმობთ
მათ რალა უჭირსთ აწია).
მოვლენ აქ... საღ არს აღთქმულის
თუნდ ერთი-ნახევარიო,
ან თუ გინდ სამ-წილ ფასითაც
საყიდი, საშოვარიო.

სამი თვე, სრული სამი თვე,
გვაკლდა ყოველ დღე პურია,
რაც იყო, იგიც სულ ქატო,
უმცხვარი, უგემურია*)
პურის კრიზისმა აღებსაც
მისცა სიმწრისა ფეთება...
(ხომ იცით მშვიერს არ ძალუძს
ზედმეტი საქმის კეთება),
მიმართეს „აღათ-აღასა“

მორიდებით და კრძალვითა,
და მოახსენეს თავდაბლათ
მას გულის წყრომის მალვითა:
— ბატონო, პური გვაკლია,
მიიღეთ რამე ზომაო,
თორემ სულ ფუჭათ ჩაგვივლის
ჩვენ ესოდენი შრომაო.

გაჩეჩილაძე ბრძანდება
კაცი მორქმული, ქკვიანი,
(აღთქმულის შესრულებაში
კოტა ზარმაცი, გვიანი),
გამოცდილია, უვარგა
ბრძანების კილო, ტონია,

*) რა გნებათ მასში არ იყო
ჩაღა, ბზე, თაგვის კუღია,
მსუქანი ტარაკანები
ოყაში სუთჯერ სუთია.
უველას აქეთკენ გზაწიან,
სადაც დამწავი ფქვილია,
გაბედოს მუშამ ჰროტესტი
თუ დედი მისის შვილია.

კ—ხი.

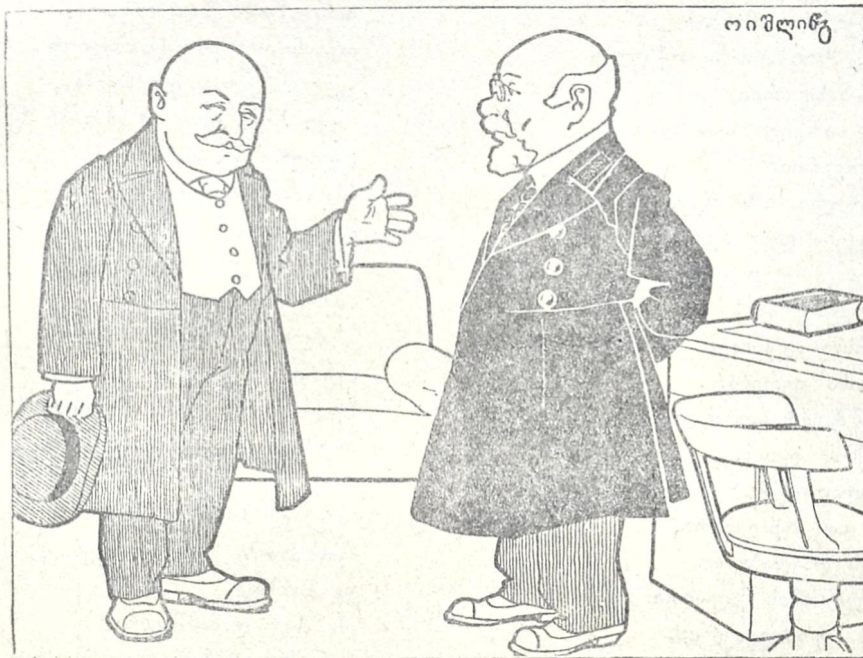
ასი ვერსიდან „გეკამანდრობს“
ეს გმირი ვაჟბატონია.
პასუხათ შემოუთვალა:
— რაც გაქვთ დასჯერდით მასაო,
ისე მოეპყართ მუშებსა,
როგორც ბატონი ყმასაო.
აკეთებინეთ მათ ბევრი,
ასვით-აქამეთ ცოტაო,
თორემ ვინ ნახა ხეირი,
ვინც მუშა შეიცოდაო.
თქვენ რვა საათის მაგიერ
კვლავ შემოიღეთ ათიო,
ოცი პროცენტით ნაკლებ ჰყავთ
დღიური ქირა მათიო.
არ მისცეთ არცერთს „პროპუსკი“;
და არ გაუშვათ შინაო,
რაც შეიძლება ეცადეთ
საქმე წაიღეს ვინ...

ძლიერ იამა ჩვენს აღებს
ასეთი რჩევა ძმურია,
სულ დაავიწყდათ მუშისთვის
რომ „მოითხოვეს“ პურია,

—
ეხლა მისმინე, გიამბო
რას ჰგავს ქსენონი ჩვენია,
ეგ სიამაყე
და მისი დამამშვენია.
შენობას მასზე უკეთესს
კაცი ვერ მოინატრებსა,

შიგ შეხვალ—ბნელა, ჰაერიც
დახშული, დახუთულია,
ობობას ქსელით კედლები
დაბლანდულ დახლართულია.
იქ რომ წამალი ვერ ნახო
არც გაგიკვირდეს მგონია,
(ასეთი რამე საბზელში
აბა სხვას ვისა ჰქონია.)
ექიმს და ფერშალს ორივეს
საოცრად უყვართ ნარდია,
არც ერთს ოღნავაც არა აქვს
ავადმყოფების დარდია.
არშეყობაში გაწრთენილან
და ოღნავც არა ვსცდები—

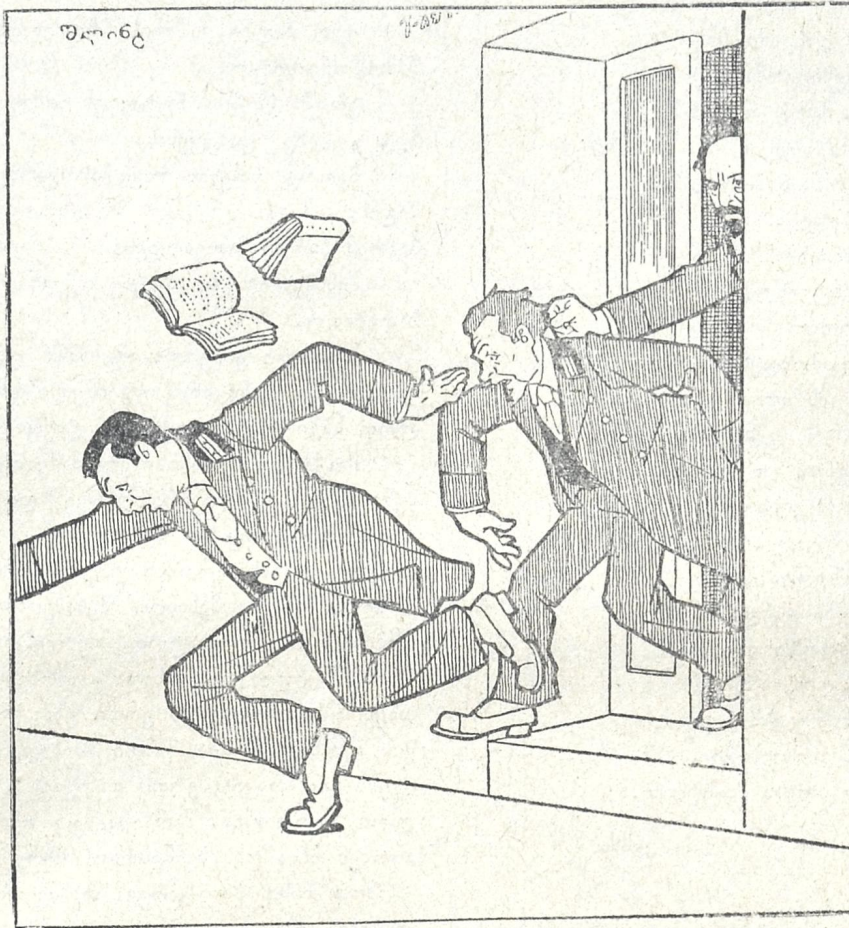
„უველა თავეისას წიოდა“

დიდი ვაჭარი. თუ თქვენი თანაგრძნობა ჩვენს მხარეზე იქნება იმედია მალე მოვეწრობით ავტოკეფალიასა და ერობასაც.

დიდი მოხელე. აბა რა მოგანსენოთ; დღეს ისეთ დროში ვცხოვრობთ, რომ დაწოლისას არ იცი: ხვალ ისევ მინისტრათ აღდგები, თუ არა.

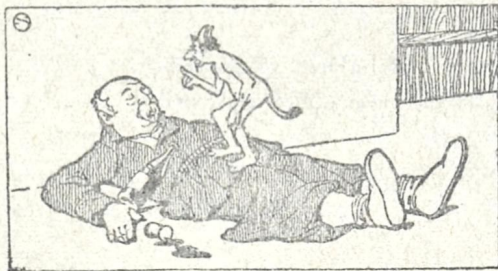
დიდი ვაჭარი. ბატონო, თქვენ აღგომა მაინც საექვოთ აღარა გაქვთ, ჩვენ კი, ქუთათურები რომ ავდგებით აღარ ვიცით სახლში დავბრუნდებით თუ ტყეში წარგვიტაცებენ.

— მე მესაჭიროება მხოლოდ ჩინოვნიკი, ბრძანებათა ჩემთა აღსასრულებლათ და არა მასწავლებელი თავისი პედაგოგიური რწმენით. შორს...

თუ ვიტყვი: მხოლოდ ამ მიზნით
 აქ ყავთ მოწყალე დებია.
 ამბობენ: „მალე სულ წავლენ
 მთლად იხურება „ფირმაო“,
 ძლიერ მოქანცათ ამდენმა
 შრომამ და გასაქირმაო.*)
 ვინც რომ დაშავდა მუშებში,
 ყველამ დალია სულია,
 და აქვე, წყლისა ნაპირას,
 არიან დამარხულია.
 მათ მოვლა პატრონობაზე
 თავი არავის სტკენია,
 და არც უდროვო სიკვდილით
 ცრემლები გადმოსდენია.
 სიტყვით არს მხოლოდ ქსენონი
 საქმით კი... რა ვქნა მრცხვენია,
 ვიტყუდი, მაგრამ დამძრახვს
 აქ თქმას მკითხველი ჩვენია.
 გარდა ამისა სხვაც არის
 აქ საქმეები ძნელია,
 მაგრამ მხილება ყველასი
 ეხლანდელ დროში ძნელია.
 მაშ აწ ნახვამდის, აქედან
 მეტ წერილს ნულარ ელია,
 ხომ იცი სიმართლისათვის
 რა ჯილდოს იღებს მთქმელია!?

კვანი.

*) გზის შვიდობისას ვუსურვებ
 მათ ჯანდაბადის უველასა,
 ვაი იმ ავადმყოფებსა,
 ვინც მათგან ელის შევლასა.

კ ნი

ამოცანა

ერთ ბაღში ვაშლის ჩრდილ ქვეშ სამი ბეჯითი
 წამოწოლილიყო.

ერთმა სთქვა: ნეტავ ეს ვაშლი ჩამოვარდეს და
 ზედ გულზე დამეცესო.

მეორემ სთქვა: რაკი ჩამოვარდება, რაღა შორს
 მიდის,

ბაარემ პირში ჩამივარდეს.

მესამემ სთქვა: ნეტავ თქვენ ლაპარაკი არ გე-
 ზარებათო.

რომელი ყოფილა ამ სამში უფრო ბეჯითი?

ეს ამოცანა არც ისე ძნელი გამოსაყვანია, მხო-
 ლოთ საჭიროა დაფიქრება. დაფიქრდეთ ჩვენც.

მოქმედობით ისინი ერთი მეორეს არ წაჰკარბე-
 ბენ: სამივე წვანან ჩრდილ ქვეშ და ხეზე ასვლა არც
 ერთს ფიქრათაც არ მოსდის; ამ მხრით მათ შორის
 სრული თანასწორობაა დაცული: პირველი უღრის
 მეორეს, მეორე მესამეს, მესამე პირველს, ამ ციფ-
 რებით რომ გამოვხატოთ, მივიღებთ შემდეგს: I=II;
 II=III; I=III. მაშასადამე კითხვის გადასაწყვეტთ
 დაგვრჩენია მხოლოდ ერთი გზა: მათი ნალაპარაკე-
 ვის აწონ-დაწონვა. ერთი შეხედვით ამ დალოცვი-
 ლებს ლაპარაკიც ერთი და იგივე აქვთ; სამივე მხო-
 ლოთ ნატრობენ. მარა საქმეც იმაშია, რომ ნატ-
 რობენ სხვა და სხვანაირათ. მერე და როგორ გე-
 ზომოთ მისი სიავ-კარგე? რასაკვირველია მაგალი-
 თებით.

რაღა შორს წავიდეთ. ნეტარ ხსენებული ლუ-
 არსაბ თათქარიძე დიდი ნატურის კაცი იყო. წარ-
 მოიდგინეთ, ერთხელ მოკვდა კიდევ და მიინც ნატ-
 რობდა: ახ, ნეტავ ერთი კი გავცოცხლდე და! ერთ-
 ხელ ჩვენი ამოცანის ბეჯითებით ვაშლიც კი მოი-
 ნატრა, მართალია, უბრალო კი არა, — უკვდავების
 ვაშლი. ოხ, ნეტავ კი ჩემთვის მოეცათ და! ლუარ-
 საბი გარდიცვალა, მარა მას დიდი ჩამომავლობა
 დარჩა: მთელი ჩვენი თავად-აზნაურობა, რომელიც
 თავისი მშობლივით მუდამ ნატრობდა სხვა და სხვა
 რამეს. ნატრობდა 80-იან წლებში, ნატრობდა 90-
 იან ლებში და ნატრობს დღესაც. ნატრობს კი და
 კაი თავისუფლებას (პროგრესისტია), გამოჩენილ-გა-
 მოჩენილ მდგომარეობას (კეთილი ცხოვრება უწ-
 ვარს), ავტოკეფალიას (ღვთის მოშიშია), ავტონო-

მის (ნაციის ინტერესებისათვის) და გარდა ამისა ერობას (გლუბკაცობის სიყვარულით).

მართალია, თ.-აზნაურობის მიერ ერობის ნატვრა ისეთი მარტივი და სადა ფორმით არ ყოფილა გამოთქმული, როგორც ნეტარი ლუარსაბის, ან ჩვენი ამოცანის პირველი ბეჯითისა; ის მტკიცე მიმდევარი იყო ბრძნულ თქმულებისა—მოკლე აზრი გრძელათ ითქმის, რჩეზბია ამაღ კარგით და ერობის ნატვრის დროს რჩეზბით მთელ კორიანტელს აყენებდა, მარა აზრი ამ რჩეზბის ისევე სხარტი იყო, როგორც ჩვენი ამოცანის პირველი ბეჯითის და გამოიხატებოდა ორ სიტყვაში: ნეტავ ერობას მოგვცემდენო.

ახლა მეორე მაგალითი უნდა მოვძებნოთ. აქაც თ.-აზნაურობას ვერ ვუღალატებთ, როგორც ის არა ღალატობს ქართველი ერის ინტერესებს.

ერთხელ თ.-აზნაურობას კითხვის: როგორი ერობა სჯობია? კითხვა ასე იქნა გაგებული: რასაც გვთხოვთ, აგისრულებთო, ანუ სხვანაირათ: თქვენ მხოლოთ სიტყვა დასძარით და ასრულება ჩვენს კისერზე იყოსო. შეიკრიბენ თავადები, დაუძახეს აზნაურებსაც და გადაწყვიტეს: ვუარგის მოვითხოვოთ, ჩვენთვის ისე სჯობია და თუ ვინმემ სიგლახეში ჩამოგვართვას, უთხრათ,—უკეთესს ვინ მოგვაქვავებდაო. ასეც ქნეს და ისე დარწმუნებული იყვნენ თავის სიმართლეში, რომ პირი ღრმით დააღეს—ნამდვილათ ჩამოგვიდგებენ ერობას და სხვა არავინ დაეპატრონოსო. დიდხანს იდგენ ასე პირლიათ და როცა ხახაში ნერწყვი გაუშრათ, სომხებს დააბრალებს: მაგათ არ უნდათ ერობა და მარტო ჩვენ რათ მოგვცემენო; მაგათ რომ მოინდომონ, ავტოკეფალიასაც მოგვცემენო; ის კი არა, ავტონომიასაც არ დაიშურებენ, თუ სომხები იტყვიან: მიეცეს იგი ქართველებსაო. იქნება აქ მართლა რამე შუაში იყვნენ სომხები, მარა ამ ჩვენს მაგალითში კი სჯობია ისინი გამოვტოვოთ: ქუუს ისწავლიან და თვით-მართველობაში ქართველებს აღარ გამოსტოვებენ. მაშინ მთელი ეს მეორე მაგალითი ჩვენი ამოცანის მეორე ბეჯითის საფუძვლით გამოხატავს.

ეს კარგი, მარა მესამე ბეჯითს რა უყოთ? მისი შესაფერი რა მაგალითი მოვიყვანოთ ქართულ ცხოვრებიდან? იმას ხომ ლაპარაკი ეზარებოდა. ვაი რა ძნელი საპოვნია ასეთი კაცი ჩვენს მქვერმეტყველ ნაციასში! ლუარსაბი ხომ თათქარიძე იყო და მეტყველების მხრით ისიც სწორ უპოვარი იყო მთელ

მხარეში. მაშ რა ვქნათ? დაფანებოთ მაგალითს თავი და გამოვეთხოვოთ ჩვენი ძალით ამ ამოცანის ახსნას; რომელია უფრო ბეჯითი იმ სამ ბეჯითში.

უნდა მივმართოთ ცნობილ პირებს, ავტორიტეტებს და ასეთებთ კი მე ის ქართველები მიმაჩნია, რომელთაც თავი ისახელეს რევესკის მოხსენებაზე. ჩამოვეუარე სუყველას.

თავადმა ჩოლოყაშვილმა თავაზიანათ მიმიღო. დასმული კითხვა ვერ გაიგო, რადგან ყურა არ უღლია, პასუხისთვის კი დიდი აპლომით მოემზადა.

—ვაშლისა რა მოგახსენოთ და წყალი კი დიდ საქიროებას წარმოადგენს ბარის მცხოვრებთათვის. მაგრამ უბედურება იმაშია, რომ, როცა ბარში სიტხე დააქერს, წყალი ორთქლათ ქცეული ზეცაში მიდის, იქ კი წვიმათ ქცეული ისევე ძირს მოდის, მარა მთაში და არა ბარში, რადგან მთა უფრო ეახლოვება. ახლა წარმოვიდგინოთ, რომ მთიულეებმა ის წყალი სულ დალიონ და ბარელებს აღარაფერი უზიარონ, ხომ ამოიხრჩობიან წყურვილით! ამიტომ საქიროა მთა და ბარი გასწორდეს და წყალიც ერთნაირათ იქნება განაწილებული. თუ დააკლდებათ, ერთათ დააკლდებათ, თუ მოემატებათ, ერთათ წაირღვენებიან.

—რომელი უფრო ბეჯითია იმ სამ ბეჯითში, მორიდებულათ გავუქმეოთ ჩემი კითხვა.

—მთა და ბარი უნდა გასწორდეს!—დასქეკა თავადმა და სიგარა ააბოლა.

თავადმა მაზბელმა კარებშივე მომაგება პასუხი.

—უქმი კითხვაა, ჩემო ბატონო, უქმი. ცხოვრებაში ავიც გამოგვადგება და კარგიც. მხოლოთ თანასწორობა კი უნდა იყოს: ჯერ ავში გავვათანასწორონ,—ჩვენც ამას დღესვე ვებვეწებით; კარგს, მეტრეც მოვესწორობით. ერთი სიტყვით, ჯერ თანასწორობა უნდა განხორციელდეს.

თავადი კიტა თბილისის სადგურზე დავიქირე მოვახსენე ჩემი კითხვა: რომელი უფრო ბეჯითია, თავადო?

—ჰმ... თავადო დიახ, მე ქართველი თავადი მირჩევნია საქმის ბურჟუას, თუნდაც რომ სომეხი კარგი იყოს, ქართველი კი ყოველათ უვარგისი. არ მოგწონთ ჩემი აზრი? თქვენნი ფიქრით, წყალმა გვზიდოს ერთიც და მეორეც?

—ეგ ვინ მოგახსენათ? მე იმ სამ ბეჯითზე მინდა გავიგო თქვენი აზრი.

ამ დროს ისეთი ჯგლინი შეიქნა ხალხში, რო

მე და კიტა ერთმანეთს დაგვაშორეს. ყოველივე იმედი ერთან შეყრისა ამავე იყო. მატარებლიდან მოზღვავებულმა ხალხმა მომიტაცა და ტრამვაიმდე აყვანილი ჩამომიყვანა. რალაც სასწაულით ტრამვაიში ადგილი ვიშოვე. სკამზე ხუთნი ვიჭექებოდი. შეეჭვსეც ქვეიდან გვექყანებოდა: *пожалуйста дайте место.* შემეცოდა და ჩემი მუხლები ვუთავაზე სკამათ. გავეცანით ერთმანეთს, გამოდგა თავი გურამაშვილი.

— კეთილი იყოს ჩვენი გაცნობა, თავადო, და წამოვაცენე ჩემი კითხვა. თავადი დაკვირვებით ჩამაცქერდა და აშკარათ შემატყო, რომ თუ ჩემ კითხვას სხვა თავადლებით ისიც გვერდს აუხვევდა; ემ ჩემს სტუმართ-მოყვარეობაზე ხელს ავიღებდი და მას ტრამვაით მოგზაურობაზე პირს დავაბანიებდი. ამიტომ მან შეგირდულათ გაიმეორა კითხვა და ერთიც ჩაახველა.

— მე მგონია, პირველ ბეჯითს მეორე სჯობია. ქართველ კაცს ნატურის შნოც არა აქვს, ნათქვამია. თუ ინატრო, ბარემ შენთვის უნდინატრო. გულზე დაცემული ვაშლი კი შეიძლება ადვილათ გადაგორდეს და ვიგინდარას ჩაუვარდე პირში. რაც შეეხება მესამეს, ის ბეჯითი კი არა სულელი ყოფილა. ლაპარაკიც არა ნებას ბატონს უშრომელათ არა იქნება რა. მუქთათ ვინ რას მოგვცემს! ჩვენ ამდენს ვყაყანებთ, ყელ გამოწვევით ვეხვეწებით, მუხლ მოდრეკილი ვევედრებით, პირ ქვე დამხობილი ვეთაყვანებით და მაინც არაფერს გვაძლევენ და რომ გავჩუმდეთ, ხომ ისევ არაფერს მოგვცემენ.

— თუ არაფერს გაძლევენ, ამაო ყოფილა თქვენი თხოვნა. ჩავურთე მე სიტყვა.

— რათა? რათა? მაშ ქართველი სამღვდლოება სჯობია, რომელსაც პირში წყალი ჩაუგუბებია და ავტოკეფალიაც თ. აზნაურობის საზრუნავათ გაუხდია? ვერ წარმოიდგენთ, რამდენი რამ გადაგვბდა თავს. ვითხოვეთ ქართული ენის უფლება სკოლებში, — არ მოგვცეს; ვითხოვეთ ქართული წირვა ლოცვა, — არ დაგვანებეს; ვითხოვეთ ერობა, — ვერ მოგართვითო, გვიპასუხეს თხოვნა მსუქანიაო, ნათქვამია და ჩვენც უნდა ვითხოვოთ, ვითხოვოთ და ვითხოვოთ, სანამ პირში სული გვიდგია.

— კი მარა ასეთი დაჟინებით თხოვნა ექვს ადღებინებს ვისაც ვერ არს თქვენს რევოლიუციონერობაში.

— რა ბრძანებაა, რუსულათ ვითხოვობთ, ქართულათ ხომ არა! აი ასე (და თავადმა ორი თითი ყანყარატოში იტაცა და მაგრათ გამოსწია): *пожалуйста, пожалуйста, дайте намъ земство, ради Бога, ради христа дайте намъ земство!*

ამ დროს ავტომობილმა გამოგვიქროლა და იქიდან მოგვესმა რუსული სიტყვები: *надо бороться, князь, иначе не дадутъ.*

მივიხედეთ და ძლივს მოგვკარით თვალი ავტომობილში მჯდომ ორ მოხუცს; ერთი იყო თითონ რევესკი, მეორე თუმანოვსა გავდა, დანამდვილებით კი ვერ ვიტყვი. თავადი ცოტა წამოწითლდა, ცოტა გულიც მოუვიდა და როცა დაიმედდა — ავტომობილი კარგა: შორს იქნებოდა, მიძახა: ყვავა ყვავს წასძახა, შე ყვანჩალოა; შენ რომ დიდი მებრძოლი ხარ, სხვა რალათ მოგვეწონებოა.

თავადმა დიდი რეჩის თქმა დააპირა, მარა მე შევაჩერე და ისევ სამი ბეჯითის ამბავი ვკითხე.

— პირველს, როგორც გითხარით, მეორე სჯობია, მესამესი კი რა მოგახსენოთ, მგონი ჩვენებური არც კი უნდა იყოსო.

— ფეხებ დაბუჯებული გამოვემშვიდობე თავადს და გავწიე პირდაპირ ს. კელიასთან. მას დაუფარავათ გაუზიარე გურამიშვილის მოსაზრება მესამე ბეჯითზე. რომ ჩვენებური არ უნდა იყოსო.

— სცდება პატივცემული თავადი, მწარეთ სცდება. მომიგო კელიამ. მას გონია, რომ მესამე ბეჯითმა ქართული არ იცის და მიტომ არ ლაპარაკობს, ე. ი. ენის უცოდინარობა უშლის ხელს. პირიქით, ჩემო ბატონო, პირიქით. რაც უფრო არ იცის კაცმა ის ენა, რომელზედაც საჭიროა ლაპარაკი, მით უფრო დიდი სურვილი აქვს ლაპარაკისა და ლაპარაკობს კიდევ. ეს საკუთარი გამოცდილებით ვიცი. ჩემის აზრით მესამე ბეჯეთის სიტყვამცირობა სულ სხვა საქმით აიხსნება. ის არ ლაპარაკობს, დგება კითხვა: მაშ რას აკეთებს? არაფერს? შეუძლებელია, კაცმა არაფერი აკეთოს. ის სდუმს, მაგრამ უეჭველათ საქმობს; რას ამბობს და მოქმედობს, სულაც არ არის ის სულელი, როგორც თავადსა ჰგონია. ის ქვიანია და ძალიან ქვიანიც. ასეთი ელემენტი კაი ხანია შემოქრილია ჩვენში და ვაი ჩვენს თ. აზნაურობას, თუ მას ვერ გაუმკლავდა. ეს ელემენტი სომეხია

ღიას, მესამე ბეჯითი ქართველი არ არის, მაგრამ საქართველოში კია ჩასახლებული. ამ მწარე ქეშმარიტებას პირდაპირ უნდა შევხედოთ თვალეში. მესამე ბეჯითი პირველ ორზე გაცილებით ბეჯითია. მაგრამ აქედან ის დასკვნა არ გამომდინარეობს, რომ სასო წარვიკვეთოთ. დღეს თუ ერთი სომეხი ორ თავადს იყიდის, რატომ არ უნდა ვიფიქროთ, რომ ხვალ ორი თავადი ერთ სომეხს მაინც დაიგირაფებს! ამისთვის სულაც არ არის საჭირო, რომ ჩვენ ლაპარაკს ვუკლოთ და შესაფერად საქმიანობას ვუმბატოთ. რაც საუკუნეთა განმავლობაში შევიძენია, ის წმინდათ უნდა დავიცვათ, ამისათვის არაფერი არ უნდა დავზოგოთ. მაგრამ თანამედროვე მოთხოვნილებასაც აღლო უნდა ავართვათ და საქმიანობასაც დავეწაფოთ. ძველი არ დავკარგოთ, ახალიც შევიძინოთ. აი მაშინ იქნება ჩვენი ერი ბედნიერი.

თითქმის ლექსით და უეჭველი პანოსით დაათვა კედლამ თავისი სიტყვა.

შენ როგორ გგონია მკითხველო, ვინ უფრო ბეჯითია: ის სამი ბეჯითი, მთელი ჩვენი თ. აზნაურობა, თუ მისი რჩეული ორატორები?

ფოცხვერი

მესტვირული

(ხვირელებისათვის)

უკვე მზათა მაქვს ხელსამწყო:
გულა ნაბადი სტვირია;
მინდა ვაქო და ვადილო
ღვინით ნაქები სვირია.
მინდა... კი მაგრამ შიში მაქვს
არ მოვიტებო ცხვირია:
რომ გამოჯავრდეს გიორგი
რალაექნა?... ამას ვსტირია.
მაგრამ ღვინოს რომ ვადავკრავ,
(რა მიყვარს ვაზის ძირია!)
ტკბილი ხმით დავალიღინებ
რაცა მაქვს დანაპირია,

გზებზე დადევაროთ აქლემით:
ცხენით მგზავრობა ძნელია,
ამითი ყველას ვჯობივაროთ,
აქ პირველობა ჩვენია.

თუმც ალაგ-ალაგ აქლემსაც
წაფორხილება სჩვევია,
მაგრამ ეს ლაფის ბრალია —
ძველის-ძველია, სქელია;
ბიბლიოთეკა კარგი გვაქვს:
კარები ჩაკეტილია,
ბოქვებს ვინახავთ, რადგანაც
შაბიამანი ძვირია.

თუ შარშან დაგვიგვიანდა,
აწი ხომ შიში ტყვილია!
გორგიდი ისე ოხრათ *) გვაქვს,
წიგნებსაც ჰფარავს ბლღვირია.
გაზეთს არ ვეძებთ ამ ხანათ
სხვაც ბევრი გასაჭირია:
როგორ დავფაროთ მხილვებს
ბანკის ავი და ქირია?

სანამ სოფელში ბევრს ვხედავთ
ინტელიგენტებს ქალ-ვაჟებს,
მანამდი კრებას ნუ გავხსნით,
ისე ვავმაგრდეთ, ვავკაჟდეთ,
რომ ჩვენი საქმე საგმირო
ჩვენშივე ინახებოდეს
და ბანკის ავანჩავანი
სავაზეთოდ არ ხდებოდეს.

ახლა სკოლები იკითხეთ,
უმალღესისა ტიპისა?!
ყოველ კუთხეში გვექნება
დარდი არა გვაქვს ჯიბისა.
ერთი შაველას ეკუთვნის,
შეორე კიდევ კლდის პირსა,
მესამე ბრეგოვილასა
მეოთხე ჯიკვათირისა.
თუ ყველგან არ ვაიხსნება,
(აქ საქმე არის ჟინისა!)

*) შეკადლიათ იკულისხმათ ტყუად და მრავალიც.

მაშინ სულ არ გვსურს ვისწავლოთ,
 დარდი არა გვაქვს ჩინისა;
 გიორგის სწავლაც გვეყოფა,
 ამცდენელია ჭირისა.
 სანამ ისა გვეყავს სვირელებს,
 ბედს ნულარავინ სტირისა.
 სწავლა თუ არ აქვს ლუარსაბს
 მიტომაც ვეღარ სჩივისა!
 მთელი ცხოვრება მარკებში
 გაპყიდა და არ სტირისა.

ასეთი ხალხი სხვას ვის ჰყავს?!
 მათი ნაღვალის სხივითა
 თუ დღემდი ვზივართ აქლემზე,
 აწ ვიჩანჩალებთ ვირითა.

მახინკალე.

იმერული სცენები

I

ბულიას სიკვდილი.

გოგისა ფხუკანიძე საგონებელში ჩავარდა. მისი
 საყვარელი ხარი ბულია ჭირმა იმსხვერპლა. იგი და-
 სდგომია თავს ბულიას უსულო გვამს და მოსთქვამს.

— დევილუბე!.. დემექცა ოჯახი!.. ბულია, ჩემო
 ბულია!.. რაღა ვქნა ახლა, ჩემო ჭრელო ბულია!..

გოგისა მეუღლე სალობალტა თმებს იწეწს:—
 ვუი! ვუი! ბულია, ჩემო ბულია... სად გადავარდე,
 ჩემო ბულია!.. ვუი! ვუი! ვუი! ვუი! ვუი! ვუი!

ჭიშკარში გამოჩნდება ბეითალი სოფლის თავი
 კაცების თანხლებით.

გოგისას ანუგეშებენ...

— იმე! კაცო, კაი ახლა! ბოშო, თავს ხო არ
 დააკლავ მაგ შენ ბულიას. შე კაცო, ღმერთია მო-
 წყალე, სხვას შეიძენ.

— ოჰ, ჩემო ანთიმოზ, რაღა მენანება, რაღა!
 რომ დოუძახებდი მინდორში „ბულია, ბულია, მოდი აქ
 თქვა“, „მუ! მუ!“ დეიდმულებდა და გამოიქცეოდა
 კვინტროშით ჩემსკენ.

— Ну, ну, сердечный! Вставай! Нечего
 плакать. Плачемъ горю не помочь.

— დობტურ! ხაროში, კაი ხარი იყო! მენანება,
 ბატონო.

— ვუი, ვუი, ჩემო ბულია!..

ბეითალი გასინჯავს ბულიას უსულო გვამს და
 გამოიტანს თავის მსჯავრს:

— Облить керосиномъ и ежечь.

საერთო მოთქმა-ტირილში იხრაკება განსვე-
 ნებულ ბულიას გვამი.

— ოჰ! ჩემო ბულია, ისეთ დამტიე, რომ შენი
 ხორციტაც ვერ გავაძღე ბაღნები.

— ვუი! ვუი! ჩემო ბულია.

II

შ ა რ ა ლ ი

გუშინწილ ჩევედი ხარაგოულს. კანცელარიაში
 ვიყავი დაბარებული. რომ გამოვბრუნდი, გზაზე
 შემომალამადა. ჩვენ სოფელში შუალამის ხანს შევედი.
 მივდივარ ჩვენი შარა გზით სახლისკენ. ბნელა მის-
 თანა, რომე კაი თვალების პატრონიც ვერასფელს
 დენინახავს და ჩემი ბებერი თვალებით ხომ სულ ბრმა
 ვაგხდი. რომ მივაწიე ოქრუაშვილის კარ-მიდამოს და...
 მომესმა რალაც ფაჩუნი. „ეინა ხარ“-თქვა დოუყვირე.
 გაჩერდა ვინცხა იყო... გაჩერდი მეც... ცოტა არ
 იყოს ქეც, შემეშინდა. ვიფიქრე, ჭურდი—მამაძალი
 არევენ იყვეს თქვა. გვეიდა პაწა ხანი და ისუპა
 ვინცხამ და ზე გადაახტა ოქრუაშვილის ეზოს ლობეს.
 ვინ ხარ-თქვა ვიკივლე, კიდო არავინ გაილო ხმა...
 „ნამდვილათ ყაჩაღი იქნება ვინმე და ააწიოკებს ჯარ-
 ში წასულ სოფრომას ოჯახს“-თქვა, ვიფიქრე და
 გადავხტენი მეც ლობეზე. ვხედავ, მორბის ვინცხა
 სალდათის სამოსელში ჩაცმული კაცი. გამევეკიდე...
 დევეწი, ვსტაცე კისერში ხელი ამ! სამოცი წლის
 კაცმა და დავდევი ძირს. დავხედე—მართლა რომ
 ყაჩაღის სახე ქონდა, უშველებელი წვერ-ულვაშისანი.

— „ახლაც არ იტყვი ვინ ხარ“-თქვა? დეიწყო
 რაცხა ღმუილი და წამეიწია. წამეიწიაო!.. შეესდე-
 ქი ზედ და იმდენი ვბრიგე, იმდენი, რომე თლათ გა-
 ვასივე კაცი... ის ქე ღმუის რაცხას... რომ დევი-
 ლალე და დევიწყე ყვირილი:

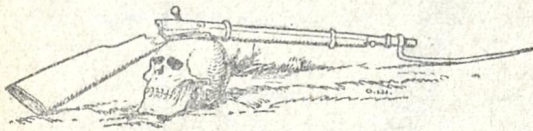
— მიშველეთ, ხალხნო, ყაჩაღი დევიჭირე. გა-
 მოცვინდენ მეზობლები, სოფრომა ოქრუაშვილის
 ცოლი მაკრინე, მეიტანეს ლაშა... იკივლა მაკრი-

ნემ და ქე არ გადევნია ამ ჩემ ყაჩაღს!.. შევრცხვი კაცი, მარა რაფა! თურმე ამდონ ხანს სოფრომა ოქრუაშვილი მიბრეგვია!.. ვფიცავ ქროლის წმინდა გიორგის არ ვიზამდი ამ საქმეს, მარა, რომ არ გეილო იმ დალოცვილმა ხმა?..

მარა რაფერ გვიღებდა ხმას! თურმე უბედური სოფრომა ომში ზარბაზნების გრიალით მთლათ და მუნჯებულებო და დაყრუებულებო.

ასე და ასე ჩემო ბატონო!

გუგული.

წერილი რადაკტიორსადმი

დიდათ პატივცემულო, ბ-ნო რედაქტორო*) მე სადგურ კოპიტნარის უფროსი მცხოვრები ლანჩხუთის საზოგადოების ოზურგეთის უეზდის ქუთაის გუბერნის მიხელ ლევანის ძე ბარამიძე გიგზავნით თქვენ ჩემს ნაწერს პასუხს ბ. მახანკალეს რომელმაც თქვენი ჟურნალის ეშმაკის მათრახის მგ-ში ჩემ პატიოსნებას შეეხო და ცილი დამწამა ვიჟომც მე ქალებს ცოლშვილიანი კაცი სახლშიც ვიპატივებდე ეგ ინტერესით არის ჩემზე დაწერილი და ამიტომ უმორჩილესათ გთხოვთ ადგილი დაუთმთ თქვენს ჟურნალში ამ ჩემს ნაწერს.

დავჩნდებით დიდათ დავალებული.

პასუხი მახანკალეს

ბატონი მახანკალე კოპიტნარსა სწვევია და როგორც გზა დაკარგული სადგურსა მისჩერებია, ბერის უვლია ეტყობა და საქმე შემოღევია. თავის არშინის ზომვაში ტყუილიც მოუგონებია, და რაც თვალთ არ უნახავს არშიყობა გონებია

*) წერილი უნდა იქნებოდა. რედ.

მიგრამ ცდება ცხოვრებაში სხვაც მისთანა რომ გონია, მისი შნო და სილამაზე ყოველ ხალხში განთქმული უბედურება ეს არის ქუთით რომ შემურულია, გასაკვირვალი ის არის ვის ვითომ რა ჩაუდენია იმ ვაჟბატონს მახანკალეს სულყველა მოლანდებია თავისი აზრით მგზავრები ექვში ჩაუყენებია მელამიას ემგავსები და ჩუმთ დამალულია პირს უკან ლანძღვავინება ხომ მისი მოგონილია რას დამალულხარ უშნოთ ნათლულო სიმართლე რა ხელს გივლია მოდი პასუხი გამეცი მედიატორობაც იცია. გამოავზავნე შენი კაცი რომ იყოს იგი მტკიცია მე ჩემ კაცს მას მიუგზავნი სიმართლე ხელთ მიმიცია.

კოპიტნარელი გურული.

ფონდი

„ეშმაკის მათრახის“ რედაქციამ მიიღო ჟურნალის ფონდისათვის მოქმედ ჯარში მსახურ მელტონ ასლანიშვილისაგან 80 კაპ. უცნობისაგან—1 მან.

„ეშმაკის მათრახის“
 რედაქცია
 სთხოვს ხელის მომწერლებს ჟურნალის ფული დაჩქარებით გამოგზავნონ.

